

Rahvusoperi jõulutoode

Kristiina Garancis
tantsukriitik

BALLETT ▶ Estonia "Pähklipureja" on tellimustöö pikas "kaubanduslike jõulude" juurde kuuluva teeritoodete reas. Kloon viimastest, 1987. aasta lavastusest peaaegu nähtamatute lisanikerdustega koreograafilises ornamentikas.

Mõeldud väikesele vaatajale, keda unistus haukuvast robotkoerast jõuluvana kingikotis terve detsembrikuu pai olema distsiplineerib. Ja *ding an sich* seda võtta tulekski – publikumagneti konstrueerimise stiilis ülesanne koreograafile, mis märkimisväärseks piirikupitsaks tema loomingulises biograafias pole.

KUNSTNIKUD EI ÜLLATA. "Pähklipureja" on konstruktsioon etteantud teemal ja stiilis – klassikaline ja magus, kuid mitte oma žanris täiuslik, kuigi kõik eeldused selleks on olemas. Noortest tantsijatest Eve Andre ja Sergei Upkin värske esipaar, koreograaf Mai Murdmaa lavastusmeeskonnana tipp-professionaalne töö ja taotlus olla visuaalselt suurejooneline kasutades muusikalidest ja lavashowdest tuttavaid eriefekte.

Kunstnik Charles Cusick Smith ja valguskunstnik Lloyd Sobel oma tööga ei üllatanud. Tundub, et Sobelit inspireerib valgusmänge projitseerima rohkem tühi horisont ja alasti lavapind, kui dekoratsioonideküllus ja Smithi teatrailselt maaliline stiil armastab

▶ "Pähklipureja" on klassikaline ja magus, kuid mitte täiuslik

▶ Sergei Upkin ja Eve Andre teevad tipprollid

rohkem autentseid tegeliku maailma kui fantaasiailmu.

Esimene vaatus püüab kiirelt sõlmida publikuga kokkuleppe – kunstniku loodud üle-elusuured objektid peosaalis kaminast jõulupuuni, maalitud hiidnukud ja pantomiim tantsijate käe- ja jalalabades ning põselihastes.

Muinasjutumeister Drosselmeieri etteaste ja rituaalsete tantsudega jõulupidu kulmineerub nukk Pähklipureja ja Marie (Eve Andre) südamliku duetiga. Andre tütarlapselikkus võlus, kuid rabe tehnika andis aeg-ajalt tunnistust ebakindlusest või esietenduse närvist. Duetid hoogsa tantsujoone ja slaavipärase lavasarmiga Pähklipureja-printsiga (Sergei Upkin) muutsid liikumisvoo sujuvamaks ja kindlamaks. Drosselmeieri (Viesturs Jansons) müstiline saladusi loov pool jäi varju nii koreograafia kui ka osa-tõlgenduse tõttu – Jansons täitis selgelt ja kainelt mängujuhi ja tseremooniameistri ametit.

LAVASTUS TEENIB EESMÄRKI. Teise vaatuse saabudes kadusid

lavalt "vineerist" suurehitised ja andsid maad tumedale taustale, milles pildikesi rahvaste sõprusest välja valgustati. Vaatused vastandusid nii sisu kui ka vormi poolest. Esimese vaatuse tummtehnikas asendus päristantsuga. Kiirelt ja tempokalt käis see Marie ja prints ränd läbi aja ja ruumi, meenutades Mark Morrise eklektilise suuna esindajat, 1991 esietendunud paroodiaelementidega lavastust "Kõva päikel".

Lõpp, kus Marie suunatakse taas turvalise kodu rüppe ja Pähklipureja kui valge unistus koos muinasjutumeistriga taamale seisma jääb, saabub rutem kui arvatud. Pole kahjutunnet unistus-temaalt lahkumisel ja printsist eemaldumisel, vaid kiire ärkamine jõuluõöle järgnevas hommikus.

Kokkuvõttes jääbki lavastusest natuke pealiskaudne ja sketšilik mulje ning visuaalse suurejoonelisuse taotlus jookseb lavatehnika ja kohati ka dekoratsioonide teostuse lõksu.

Kuid kui unustada end valgusesse, kostüümifaktuuridesse ja Tšaikovski helidesse ning silmad kinni pigistada just siis, kui muinasjutumeistri heidetud Marie Pähklipurejast printsist sülest hoopis maapinnaga kontakti ähvardab võtta või lumehelbekesed taevast laskuva sullepilve eeskujul aeg-ajalt kaootilisemaid ja oma olemusest raskemaid samme ette võtavad, võib jõulutunde kätte saada küll. Jõulutoode "Pähklipureja" teenib oma eesmärki.

